

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 8.

Lýsingaprísir fyrri politreglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við merri lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 20. februar 1937.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrifstovuni. Telf. 143.

11. árg.

FEDRANNA SYNDIR YVIR BØRNINI

Orka vit at koma ígjøgnum kreppuna, ið høvuðs-
sakliga er fylgjan av ómagapolitikkinum?

Skattaskrímsl, skrímsl við mis-
eydnaðum fyrítøkum, skrímsl í
eystur, skrímsl í vestur var og
er framvegis høvuðsstuðulin í
í politiska bardaganum hjá tí í
langar tíðir fjølmentasta politiska
flokki her á landi.

Hitt almenna, lögting og
kommunur skulu halda fingr-
arnar burturi frá ikki bert
skattaborgaranna peningapungu,
annaðhvørt talan var um bein-
leiðis ella óbeinleiðis skatt, men
eisini frá tí praktiska livinum.
Gud náði hann, ið hætti sær at tala
um at »krænke det ukrænkelige,
hellige, private Initiativ,« ið
hevði haft einarætt, monopol
uppá alt vinnandi virki, allan
ognarrætt — ja, vit freistast at
leggja til: allan lívsrætt.

Meir enn til eitt ugglis av
inntøkum kund, skuldi Fø-
roya lögting ikki fáa. Til eina
brúgv her, ein vegstump har
soleiðis av og á. Meira skuldi
lögting okkara ikki fáast við!
Vinnulívið, mentunnarlívið? —
Syndast ikki — tað var ikki
tingsins uppgáva!

Longri enn til ein tilíkan við-
fánung av lutluku í sjálvum tí
livandi livinum, tí figgjarliga
sum andaliga, mentunnarlíga,
kom okkara lögting ikki í longri
tíðum. Soleiðis var stýrslagið,
so var hugsunnarhátturin — og
nú liggja vit útskolaðir.

Hetta óskil, hesin ómagaskapur,
hesin satfleysi og krafteysi
politikkur helt á úttan mun til
konjunkturir, úttan mun til góðar
ella ringar tíðir, úttan mun til
fánandi ella menandi vinnulív
— úttan mun til, hvussu lívið
og viðurskiftini háttaðu sær.

Og tí hava vit ligið givnur upp
til skulit fyrri »Tilfældighernes
Tilfældigheder« — róku úttan
mál og mið fyrri heildina, fjøldina,
samfelagið úttan plán, úttan plán-
økonomiska stremban, otandi
hvor um annan, dreivandi hvor
um annan.

Og nú liggja vit dottnir hvor
um beinini á hvørjum øðrum,
ráðleysir, villeysir og vónleysir
viðvíkjandi, hvat ið okkum er
tí bót og bata, farandi í plán-
loysisins drabbi og brótandi íðum.

Tá, nú hendir tað, ið skuldi
verið hent fyrri mongum árum
síðani: Meiri yvirhøvur krevja
planøkonomi, eitt reglarað for-

hold millum alla framleiðslu, og
at samfelagið skal skipa hesum
plánøkonomii og styðja og
regulera og í mongum føri sjálv-
tíðir taka framleiðsluna, ásann-
andi, at privatkapitalisman hevur
»spælt fallite«, at hitt planleysa
»privatinitiativ« hevur rent
verðina út í óføri, út í undir-
gongu, eisini okkara lífta mann-
felag.

Men til hesa risauppgávu
stendur okkara lögting illa fyri-
reikað, orkuleyst og evnaleyst
við tónum kassum, úttan ognir
og figgjarligari arbeiðskraft og
arbeiðsrætt, Og tí spyr mangur
maður:

**Er tað ikki longu ov-
seint? Eru vit ikki
longu farnir í avgrund-
ina, áður enn tingið
hevur veitt sær figgjar-
liga makt, ognarrætt
til arbeiðistólini, inn-
tøkukeldurnar o. s. fr.**

Tað kann vera, men vit hava
einki annað at gera, aðrir út-
vegir eru eingir

**úttan at ganga hesa leið,
ið er tann socialistiska.**

Lögtingstíðindi.

(Framhald.)

Um íslenskt (norront) mál
í føroyskum skúlum sigur
»Dimmalætting«: »Danbjørg vilde
slutte sig til A. Samuelsen. Vi
maa ikke lægge mere Arbejde
paa Børnene. Hvis de skal lære
Engelsk og Islandsk, vil de have
4 Sprog til at lære, og det er
for meget.« Nakað soleiðis segði
eg; men eg legði aftrat, at lær-
arnir duga ikki íslenskt.

Hetta mál má fyrst gerast
lærugrein í læraraskúlanum. —
Einskt mál mega lærarnir eisini
læra. Tað verður tí neyðugt at
lata læraranæmingarnar ganga
fýra ár í læraraskúlan. Í Dan-
mørk ganga teir fýra ár fyrriúttan
tað fyrsta árið, ið nevnist fyri-
reikingarárið. Verður hetta árið
viðroknað, ganga teir í fimm
ár, meðan føroyskir lærarar
bert ganga trý ár. Annars trúgvi
eg ikki, at tað nýttar at krevja
av føroyskum lærarum, at teir

skulu læra børnini enskt og ís-
landskt mál í barnaskúlanum.
Tað er vónleyst; men lærarnir
mega duga hesi bæði málini; tí
so kunnu ung fólk læra tey í
kvøldskúlanum.

Seinni eintust vit í skúlanævndini
um, at nokur lætt íslenskt lesi-
stykkir skulu verða aflast í
teim nýggju føroysku skúlabók-
unum, sum út skulu koma.
Ætlanin við hesum er tann, at
børnini í barnaskúlanum skulu
fáa eitt grundarlag í íslenskum
og fornámalinum, sum tey so
kunna halda áfram við í kvøld-
skúlanum.

Hvat føroyskum máli viðvíkur,
so eintust javnaðarmenn og
sjálvstýrismenn um, at tað skal
hava sama rætt í føroyskum
skúlum og kirkjum sum danskt.
Hesum settu sambandsmenn og
vinnufloksmenn seg ímóti; men
tað varð kortini viðtikið.

J. H. Danbjørg.

Ikki at luttaka í stríðnum í Spaníalandi verður í gildi í dag.

Blum í Fraklandi, fólkaflokks-
forarin, kundi ikki framvegis
ligandi finna seg í, at Týskland
og Italia talaðu um, at statirnir
úttanfyrri Spaniu skuldu halda
seg úttanfyrri stríðið í hesum
landi, og so kortini flyta vápn
og herfólk í hóptali til stríð
ímóti fólkaflokksstjórnini í
Spaniu.

Undir samráðingini um ikki
at luttaka í bróðurstríðnum í
Spaniu, ið nú seinast fóru fram
í London, sló Blums maður í
borðið og segði, at ífall Týsk-
land og Italia og aðrir statir
ikki beinavegin gingu við til eina
stranga eftiransan, at eingi vápn
og eingi herfólk vóruð ferd til
Spaniastríðið, legði Frakland
uppí, sendi Frakland 2 herdeildir
uppá 200.000 menn inn í Spania,
og hann skuldi vissa teim í, at
stríðið skuldi vera at enda,
áðrenn 14 dagar vóru farnir.

Tá sýntust Hitler og Mussolini
at boyna — og teir gingu við
til Fraklands uppskot um hitt
strangasta »kontrol«.

Men . . . men. Munu Týsk-
arnir og Italiamenninir ikki
finna sær eina og hvørja smogu
at fara ígjøgnum?

KØDCENTRALEN

TIL 173. KØNGBØREN TIL 173.

Altid 1. Kl. ungt Oksekød,
Paalæg og Kouserves.

En Gros & En Detail.

Bygdeordrer ekspederes omg.

A Føroya Løgtingi 1936.

Jarðahvalsavloysingin.

A. Samuelsen

talaði um, hvussu mikið hvor
bygdin (hvor hvalvág) skuldi
fáa. Miðvágur skal fáa kr. 37.650,00
Fámjin kr. 11.000,00, Norðragøta
fáa einki, tí eingin grind er
deyð har tey seinastu 50 árin
fyr enn nú aftaná 1933. Nú
hava verið tvær grindir. Harfyrri
mega jarðaeigararnir í Norðra-
gotu eisini fáa pening.

H. J. Poulsen (javnaðarm.):

Tá lógin nú er liðug, so nyttar
nokk einki at tala at. Jarða-
eigararnir fáa ein framfihjárett.
Tað er skeiðt at lata 100.000 kr.
fyrri jarðahvalin, tí jørðin liður
ongan skaða. Verður hon skadd,
so kann eigarin fáa grindaskaða.
Gøtumenn megi ikki líða nakran
órætt. Fáa aðrar hvalvágir endur-
gjald, so má Norðragøta fáa
eisini.

A. Samuelsen:

Justitsministerin meinti ikki,
at jarðahvalsrætturin kundi av-
takast úttan endurgjald. Hann
má avloysast við peningi.

P. M. Dam:

Eg vil ikki seta meg upp ímóti
meining justitsministerans. Men
tað eru juristar, sum meina, at
jarðahvalurin kann avtakast
úttan endurgjald. Tað var rættast
at farið til hægstarætt og fingið
málið avgjört har. Hvat Gøtu-
monnum viðvíkur, so mega teir
hava sama rætt sum aðrir.

Elektricitetstakstir í Klakksvík.

Zachariasen:

Sóknarstýrið hevur viðtikið at
hækka gjaldið á streyminum
til kóking frá 6 til 6½ øyra pr.
kwt. og til ljós og hita frá 4 til
6½ fyrri tey fyrstu 1000 kw.
síðan 2½ øyra.

Danbjørg:

Eg eri limur av nevndin, sum
hevði hella málið til viðgerðar.
Vit vóru samdir um at seta
uppskotið fram, soleiðis sum
hr. Zachariasen hevur greitt frá.
Vit halda tað vera rættvíst at
hækka tær fustu avgiftirnar, tá
inntøkurnar verða tær somu ella
meira. Suðuri í Vági vóruð tær
fustu avgiftirnar hækkaðar fyrri
nokrum árum síðani. Eg má
»beklagas«, at lögtingið hevur
góðkent hesa hækkan; tí hon
rámar tey hardast, sum minst
ráð hava.

P. M. Dam:

Tá ein fátækur maður má
rinda yvir 100 kr. um árið fyrri
ravmagnsstreymi, og tær fustu
avgiftirnar eru 48 kr. um árið,
so er prísurin enn ov høgur í
Klakksvík.

„SMØRLÍKA . . . ?
„Ja, . . . vitaminir!!!

Tíðinda ræv.

Skopun, 18. februar 1937.

Nokur orð sum tíðindi.

Eg skal siga frá, hvussu her
stendur til. Vit kunnu ikki siga
sum aðrar sóknir, at vegarbeiðið
hevur hjálpt væl til at hildið
livinum uppi. Tessverri er tað
nærmast tvørturí móti.

Tað er nokk so nógvur vegur
at gera her, og er hann eisini
boðin út í akord. Menn vóru
fegnir yvir, at teir høvdu fingið
hetta arbeiðið; men so fór ein
av teim monnum sum, fingið
høvdu eitt stykki í akord, til
sóknarstýrið at spyrja, hvussu
vorið bleiv við betaling av veg-
arbeiðinum. Svárið var, at tað
vistu teir ikki, hvussu tað bleiv
við tí; helst fekt einki oyra
fyrri enn í 1940. So spurdi mað-
urin, um arbeiðarnir ikki
kundu fáa vóru frá keyp-
manninum. Svárið var klárt og
greitt, at tað kundi ikki lata
seg gera.

Vit gjordust mótfalnar, og veg-
arbeiði er sjálvandi einki gjørt.
Tá ið vit ikki kundu fáa so
mikið burtur úr okkara arbeiði,
at vit kundu bliva foddir tann
dagin, vit arbeiddu, so slógu vit
vegarbeiðið úr tonkunum.

Tað er harmiligt, tá 7000 kr.
eru játtaðar til Skopunar sókn,
og Skopunarmenn kundu fingið
seks tiggjundapartar, sum høvdu
verið ein góð hjálpi at liva av
í hesum krepputíðum, at sóknar-
stýrið ikki sókti eftir teim um-
talaðu vegpeningunum; men
einki er gjørt. Vit meina, at tað
er skeiðt ikki at hava roynt
tað, ið roynast kann, fyrri at
skaffa fólkinum alt tað arbeiði,
sum skaffast kann í hesi sváru
krepputíð.

Hví sóknarstýrið ikki hevur
fingið hesa leiðina eftir fólksins
ynski, tað fer tað heiðræða sóknar-
stýri at svara fyrri. Arbeiðsgevura
hava vit ongum, so vit hava einki
tjent hvørki á landi ella sjógv.
Vegpengar eru ikki komnir á
tann hátt, sum fólk ynsktu.

Við tók fyrri upptøkuna.

Tíðindamaður.